

II

(Előkészítő jogi aktusok)

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

2006. JANUÁR 18–19-ÉN TARTOTT, 423. PLENÁRIS ÜLÉS

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy:

„Javaslat európai parlamenti és tanácsi határozatra az »Alapvető jogok és jogérvényesülés« általános program keretében a 2007–2013 közötti időszakra vonatkozó »Küzdelem az erőszak ellen (Daphne), drogprevenció és felvilágosítás« speciális program létrehozásáról”

„Javaslat tanácsi határozatra az »Alapvető jogok és jogérvényesülés« általános program keretében a 2007–2013 közötti időszakra vonatkozó »Alapvető jogok és polgárság« speciális program létrehozásáról”

„Javaslat tanácsi határozatra az »Alapvető jogok és jogérvényesülés« általános program keretében a 2007–2013 közötti időszakra vonatkozó »Polgári jogi jogérvényesülés« speciális program létrehozásáról”

COM(2005) 122 final – 2005/0037 (COD) – 2005/0038 (CNS) – 2005/0040 (COD)

(2006/C 69/01)

2005. július 19-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyakkban.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció véleményét 2005. december 8-án elfogadta. (Előadó: Brenda KING.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2006. január 18–19-én tartott 423. plenáris ülésén (a 2006. január 19-i ülésnapon) 122 szavazattal 2 ellenében, 2 tartózkodás mellett elfogadta a következő véleményt:

1. Háttér

1.1 A Tanács és az Európai Bizottság öt évre szóló cselekvési tervet fogadott el a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség megerősítésére irányuló hágai program megvalósítására.

1.2 Az EGSZB jelenleg fogalmazza meg véleményét az alábbi tárgyban: „A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek – A hágai program: Tíz prioritás a következő öt évre – Partnerség Európának a szabadság, biztonság és jog területén való megújulásáért”⁽¹⁾. A vélemény megállapítása szerint „a hágai programon a sor, hogy elvégezze a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség kialakításának megszilárdításával és előmozdításával járó nehéz feladatokat”. A vélemény hangsúlyozza annak jelentőségét, hogy el kell érni „a három dimenzió

(a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülése) közötti helyes és méltányos egyensúlyt annak érdekében, hogy az egész Unióban egységesen vallott alapvető értékek (emberi jogok és polgári szabadságjogok) és demokratikus elvek (jogállamiság) ne sérüljenek”. Az EGSZB arra a következtetésre jutott, hogy ez az egyensúly még nem jött létre, mivel aránytalan mennyiségű joganyag összpontosít a biztonságra.

1.3 A hágai programot alátámasztó, a 2007–2013 közötti időszakra szóló pénzügyi keret elemei a következők:

1.3.1 Szolidaritás és a migrációs áramlások igazgatása⁽²⁾

1.3.2 Biztonság és a szabadságjogok védelme⁽³⁾

1.3.3 Alapvető jogok és jogérvényesülés⁽⁴⁾

⁽¹⁾ Az EGSZB véleménye az alábbi tárgyban: „A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek – A hágai program: Tíz prioritás a következő öt évre – Partnerség Európának a szabadság, biztonság és jog területén való megújulásáért” COM(2005) 184 final – Előadó: Luis Miguel Pariza Castaños (HL C 28., 2006.2.3.).

⁽²⁾ HL C 294., 2005.11.25. (Előadó: An Le Nouail-Marlière)

⁽³⁾ HL C 294., 2005.11.25. (Előadó: Miguel Ángel Cabra de Luna)

⁽⁴⁾ HL C 294., 2005.11.25. (Előadó: Brenda King)

1.4 Az EGSZB úgy véli, hogy a szabadság, biztonság és jogérvényesülés dimenziói közötti egyensúly hiánya a pénzügyi tervben is tükröződik, mivel a biztonság teszi ki a költségvetés legnagyobb részét.

1.5 Az öt éves cselekvési terv szoros kapcsolatban áll más tervekkel és javaslatokkal a szabadság, biztonság és jogérvényesülés témakörében, így például az Európai Unió közelmúltbeli kábítószere vonatkozó cselekvési tervével.

1.6 Az EGSZB a hágai programra és a három keretprogramra együtt szándékozik válaszolni, megkísérelve a program végső tartalmának befolyásolását.

1.7 A terv középpontjában az egyes tagállamok közötti, illetve a tagállamok és az Unió belbiztonságért felelős ügynökségei és szolgálatai közötti jobb együttműködés áll. Az Európai Bizottság feladata a különböző tervek, programok és javaslatok hatékonyságának nyomon követése. Ez összhangban van az EK-Szerződés 5. cikkében megfogalmazott szubszidiaritás elvével.

2. Általános megjegyzések

2.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság tudomásul veszi, hogy az Európai Bizottság javaslata az „Alapvető jogok és jogérvényesülés” keretprogram létrehozására része annak az összefüggő javaslatcsomagnak, amely a 2007-es pénzügyi terv keretében megfelelő eszközökkel kívánja ellátni a hágai programot.

2.2 Az EGSZB tudomásul veszi továbbá az Európai Bizottság kiemelt törekvését, hogy egyszerűsítse és racionalizálja a szabadság, a jogérvényesülés és a biztonság területeit támogató, már meglévő eszközöket, ami lehetővé teszi a lényeges pontok rugalmasabb meghatározását, és – összességében – jobb átláthatóságot eredményez.

2.3 Az EGSZB fontosnak tartja a tagállamok közötti koherenciát a demokrácia alapelveinek vonatkozásában, az alapvető jogok és az alapvető szabadságjogok tiszteletben tartását, valamint a jogállamiságot. Ezek különösen jelentőssé válnak, ahogy az EU előrehalad a bővítéssel, a tagjelölt országokkal folytatott tárgyalások során.

2.4 Az EGSZB mindazonáltal fenntartással fogadja azt, hogy az Európai Bizottság javaslata olyan időszakban kerül előterjesztésre, amelyben nagy bizonytalanság tapasztalható az EU-ban. Mivel az alkotmány szerződés feladata az, hogy a hágai programot alátámassza, minden bizonnyal származnak majd a jelenlegi helyzetből olyan következmények, amelyekkel foglalkozni kell.

2.5 Ezenkívül az általános program négy egyedi programot foglal magában. Vitatható, hogy vajon az Európai Bizottság bármelyik Igazgatósága áttekintéssel rendelkezik-e e sajátos politikaterület valamennyi vonatkozásáról. Az EGSZB felteszi tehát a kérdést, hogy vajon rendelkezésre áll-e valamennyi – a program hatékony értékeléséhez szükséges – megfelelő nyomon követési, ellenőrzési és értékelési rendszer.

2.6 Bár a 2007–2013-as időszakra szóló pénzügyi tervről megállapodás született, a teljes költségvetés (3.A tétel: Szabadság, biztonság, a jog érvényesítése) 524 millió euróval

csökkent, mégpedig 7 154 millió euróról 6 630 millió euróra. Az EGSZB attól tart, hogy ennek megfelelően az Európai Bizottság által az „Alapvető jogok és jogérvényesülés” program említett időszakára megállapított 543 millió eurós pénzügyi keret, valamint e költségvetés – még véglegesítendő – elosztása a három keretprogram között is némileg bizonytalan. Az EGSZB ezért bizonytalan az általános programon belüli egyedi programokra és tevékenységekre gyakorolt végső hatást illetően.

2.7 Az EGSZB nincs arról meggyőződve, hogy az Európai Bizottság a javaslat kidolgozásakor megfelelő mértékben tiszteletben tartotta az EK-Szerződés 5. cikkében rögzített szubszidiaritás elvét, mivel úgy tűnik, hogy nem ismeri el kellőképpen azon kérdésköröket, amelyeket nemzeti, regionális és/vagy helyi szinten lehet a legjobban kezelni, a megfelelő szociális partnerekkel együttműködve.

2.8 Az EGSZB határozottan ajánlja a javaslat visszatartását egészen addig, amíg nem tisztázódik annak jogi és pénzügyi háttere. A jelenlegi helyzet megoldásáig az EGSZB javasolja a mostani program-megközelítés alkalmazásának folytatását a szabadság, biztonság és jogérvényesülés területére vonatkozóan.

3. Részletes megjegyzések a pénzeszközökről és a programokról

3.1 Pénzeszközök

A bizottsági javaslat szövege nem következetes a pénzeszközöket illetően, amint az a lenti táblázatból is kiderül. Az Európai Bizottság kifejtette, hogy a számadatok helyesek, de többféleképpen kerültek bemutatásra. Az EGSZB megjegyzi, hogy ez az eltérés nem nyer magyarázatot a szövegben. Az angol nyelvű változat 38. oldalán azonban hiba található. Az EGSZB véleménye szerint a pénzeszközök bemutatása következetes és egyértelmű kell, hogy legyen. A fenti következetlenséget ki kell küszöbölni, hiszen a pontosság és a következetesség éppen annyira fontosak, mint a bizottsági javaslatban említett két cél, nevezetesen az egyszerűsítés és az átláthatóság.

Pénzeszközök 2007–2013	9. és 10. oldal	18. és 29. oldal	38. oldal	55. oldal	72. és 80. oldal
Összesen	543		(EN: 5439)		
„Alapvető jogok és polgárság”	93,8		96,5		
„Polgári jogi jogérvényesülés”	106,5				109,3
„Büntetőjogi jogérvényesülés”	196,2			199	
„Küzdelem az erőszak ellen”	135,4	138,2			
adminisztratív kiadások	11,1				

3.2 „Alapvető jogok és jogérvényesülés” keretprogram

3.2.1 Az EGSZB örömmel veszi tudomásul, hogy az Európai Bizottság elismeri a feszültséget az egyén alapvető jogainak garanciái és a tagállamok az Uniótól elvárt alapvető kötelezettségei között a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülése terén, mivel e témákról minden létező szinten vita folyik, a polároktól az uniós hivatalnokokig.

3.2.2 Az alapvető jogok vonatkozásában az Európai Bizottság összehangoltabb fellépésre szólít fel a rasszizmus, az idegengyűlölet és az antiszemitizmus ellen, továbbá az egyházak közötti, valamint a multikulturális párbeszéd fokozottabb ösztönzését ajánlja a fenti jelenségek elleni küzdelem részeként.

3.2.3 Az EGSZB gratulál az Európai Bizottság említett megállapításához, azonban úgy érzi, hogy az nem tükrözi elegendően az aktuális uniós viszonyokat. A Nemzetközi Helsinki Szövetség az Emberi Jogokért (IHF) 2005. márciusban jelentést tett közzé, amelyben megállapította, hogy a szeptember 11-i merénylet óta a muzulmánokkal szembeni diszkrimináció megnőtt Európában. Az IHF ügyvezető igazgatója, Aaron Rhodes szavait idézve: „Szeptember 11-ét követően az EU területén élő muzulmán kisebbségek növekvő bizalmatlanságot és ellenségességet tapasztaltak. Ahogy előtérbe került a terrorizmus elleni harc, és a vallási szélsőségektől eredően érzékelt fenyegetés a közéleti viták központi témájává vált, a már meglévő előítélet és diszkrimináció megerősödött, a muzulmánok pedig egyre inkább úgy érezték, hogy megbélyegzik őket a hitük miatt”.⁽³⁾

3.2.4 Az EGSZB ezért ajánlja, hogy az iszlámellenesség is kerüljön fel a fent említett negatív jelenségek listájára, hogy megerősödjön az igény a rasszizmus e sajátos formájának kezelésére, amelynek esetében a kultúra keresztveződik a vallással.

3.2.5 Az EGSZB megállapítja, hogy csak az erőszak elleni küzdelem területén nincs szinergiákat elősegítő ügynökség. Ezért ajánlja, hogy az Európai Bizottság vizsgálja meg, milyen rendszer felállítása szükséges annak biztosítására, hogy az erőszak valamennyi formája elleni küzdelmet figyelembe vegyék a prioritások meghatározásakor.

3.2.6 Emellett az EGSZB komoly mulasztásnak tekinti, hogy az „Alapvető jogok és jogérvényesülés” program és a közeljövőben létesítendő „Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete” között nincs tervezett egyeztetés, és ajánlja egy arra vonatkozó, konkrét célkitűzés rögzítését, hogy ez az egyeztetés az intézet 2007-ben történő megnyitásakor megtörténjen.

3.3 Küzdelem az erőszak ellen, drogvenció és felvilágosítás

3.3.1 Az Európai Tanács 2005. júniusi ülése mindenekelőtt a kábítószer-ellenes stratégia (2005–2012) keretében a 2005–2008 közötti időszakra meghatározott kábítószer-ellenes

cselekvési tervet üdvözölte. Az ülés középpontjában többek között a kábítószer-ellenes cselekvési terv és a terrorizmus elleni küzdelem állt.

3.3.2 Az EGSZB üdvözli ezen témák kiemelését, de attól tart, hogy a gyermekek, nők és fiatalok elleni erőszak, valamint a szexuális kizsákmányolás céljából történő emberkereskedelem kérdésköre a háttérbe szorulhat, mert a kábítószer és az emberkereskedelem elleni küzdelemmel van összefüggésben, különösen, mivel a teljes költségvetés és annak – a programok közötti – elosztása még nem nyert jóváhagyást.

3.3.3 Az EGSZB az erőszak elleni küzdelem vonatkozásában saját célkitűzések és költségvetési keret megállapítását ajánlja. Ez garantálná a prioritások megfelelő csoportosítását és a nagyobb fokú átláthatóságot.

3.3.4 Az EGSZB üdvözli annak elismerését, hogy az erőszak elleni küzdelem nem csak közegészségügyi kérdés, hanem az alapjogi chartában rögzített alapvető jogok védelmének elismert része is.

3.3.5 Az EGSZB szerint ajánlatos a program egészének konkrét célkitűzései keretében rávilágítani arra, hogy az erőszak minden formája elleni küzdelem határozottan vonatkozik a szexuális kizsákmányolás céljából történő emberkereskedelmre is. Ennek jelentőségét az adja, hogy az emberkereskedelem elleni küzdelemnek határokon átnyúló dimenziói vannak, és ezért szükséges és helyénvaló egy ide vonatkozó közösségi stratégia és cselekvési terv létrehozása.

3.3.6 Az erőszak elleni küzdelemre való tekintettel részletebben meg kellene határozni a célcsoportokat (6. cikk) – főként, ha az európai hozzáadott érték kiemeléséről van szó – hiszen különben sérülhet a szubszidiaritás elve.

3.3.7 Az EGSZB szerint célcsoportként kellene említeni a határvédelemben dolgozókat is. Ezek a tisztviselők ugyanis fontos szerepet játszanak az ember- és kábítószercsempészek útvonalainak megszakításában.

3.3.8 Az EGSZB nem örül annak, hogy a nők, a fiatalok és a gyermekek elleni erőszakkal szembeni küzdelem, úgy tűnik, elsősorban a DAPHNE program keretében támogatott nem kormányzati szervezetekre van bízva. Az EGSZB kívánatosnak tartja, hogy legyen egyértelműbb e kérdéskörök, valamint azok teljes jogi és költségvetési hátterének tagállami felelőssége, anélkül, hogy ez hatással lenne a nem kormányzati szervezetek forrásaira. A nem kormányzati szervezetek, az EU és a tagállamok hatóságai közötti együttműködés továbbra is létfontosságú a szexuális kizsákmányolás és visszaélés megfékezésének szempontjából. Az EGSZB kívánatosnak tartja továbbá, hogy a tagállamok és a nem kormányzati szervezetek ügynökségei működjenek együtt a közvélemény figyelmének felkeltése és a bevált gyakorlatok cseréjének érdekében.

⁽³⁾ Az IHF „Muzulmánokkal szembeni intolerancia és megkülönböztetés az EU-ban – változások szeptember 11. óta” c. jelentése azt írja le, hogyan változott a helyzet az alábbi tizenegy uniós tagállamban: Ausztria, Belgium, Dánia, Franciaország, Németország, Görögország, Olaszország, Hollandia, Spanyolország, Svédország és az Egyesült Királyság.

3.4 Alapvető jogok és polgárság

3.4.1 Az EGSZB üdvözli az arra irányuló törekvést, hogy „Európa összes népe között létrejöjjön egy valós, alapvető jogokkal kapcsolatos kultúra”, amelynek célja az alapjogi charta támogatása, és valamennyi polgár – jogairól való – tájékoztatása, beleértve az uniós polgárságából eredő jogokat is.

3.4.2. Az EGSZB üdvözli a civil társadalmi résztvevők által az alapjogok és azok érvényesülésének elősegítése kapcsán játszott különleges szerep elismerését. Az új uniós tagállamok civil társadalmának támogatását szintén prioritásnak tekinti. Ebben az összefüggésben az EGSZB újból megerősíti, hogy kész tevékeny szerepet vállalni e téren.

3.5 Speciális programok – büntetőjogi jogérvényesülés és polgári jogi jogérvényesülés

3.5.1 Az EGSZB támogatja és biztatja az igazságügyi együttműködést azokon a területeken, amelyeken a tagállamok megállapodtak a prioritásokban. Ilyen például a terrorizmus elleni küzdelem. Arra biztatja tehát az Európai Bizottságot, hogy folytassa szolidaritási és harmonizációs törekvéseit az Európai Igazságügyi Térkép létrehozása érdekében, annak ellenére, hogy a tagállamok jogrendjei között bizonyos fokú összeférhetlenség tapasztalható.

3.5.2 Polgári jogi ügyekben különbségek vannak ugyan a tagállamok között olyan fogalmak értelmezésében és elhatárolásában, mint a gondatlanság, a gondosság kötelezettsége vagy a gondosság kötelezettségének megsértése, ezt azonban nem

szabad úgy tekinteni, mint okot arra, hogy ne folytassuk a jogszabályok közelítésére tett lépéseket, feltéve, hogy az effajta közelítés összeegyeztethető a szolidaritás és az arányosság elvével. Az Európai Bizottság ennek megvalósításában igen sikeresen halad előre, és ezt az EGSZB mindig is kifejezetten támogatja.

3.5.3 Az igazságügy szerepét illetően is jelentős eltérések létezhetnek az egyes tagállamok között, mivel néhány országban az igazságügy föderális keretek között, egységes szerkezetbe foglalt alkotmány alapján működik, más országokban viszont nem. Az EGSZB arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy folytassa a meglévő polgári jogi mechanizmusok megerősítésére és újak létrehozására irányuló törekvéseit, melyek célja mind a határokon átnyúló, mind pedig az országon belüli jogviták harmonizációja.

3.5.4 Bár a fenti kérdések problematikusak, ez nem akadályozza meg a tagállami büntetőjogi hivatalokat azon eltökélt szándékukban, hogy nagyon szorosan együttműködjenek a súlyos bűnözés olyan formái elleni harcban, mint például a kábítószer-kereskedelem, a szexuális kizsákmányolási célú emberkereskedelem, vagy a munkaerő-kizsákmányolási célú emberkereskedelem.

3.5.5 Számos jó példa látható a nyomozók, ügyészek és bíróság tagjai között napjainkban megvalósuló együttműködésre. Az EGSZB ösztönzi, hogy ezeknél a hivataloknál források kerüljenek elhelyezésre a közös munka előbbre vitele érdekében.

Brüsszel, 2006. január 19.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Anne-Marie SIGMUND